

Pataricza Dóra: Phlegón *Csodálatos történetek* című műve (Összefoglalás)

Phlegón, a Kr. u. 1-2. században élt görög szerző a kis-ázsiai Tralleisből származott, majd Hadrianus császár szabadította fel. Művei közül csupán néhány maradt ránk, egyetlen kódexben. A Heidelbergben található 9-10. századból származó Codex Palatinus Gr. 398 őrizte meg számunkra a görög címén *Περὶ μακροβίων καὶ θαυμασίων* (*A hosszúéletűekről és a csodákról*) művet, amely valójában két írást rejt. Az utóbbi, paradoxográfiai műfajba sorolható könyvben összesen 35 történet olvasható.

Paradoxográfiának nevezzük azt a hellenisztikus korban felvirágzó irodalmi műfajt, amely különös, csodálatos (görög szóval: θαυμάσια vagy παράδοξα, latinul *mirabilia*) természeti jelenségekről és emberekkel történt eseményekről számol be, és gyűjt össze. Ezek valamilyen szempontból eltérnek a szokásostól, ezért a szerző számára érdekesnek tűnnek, és feltehetőleg az olvasót is érdeklik.

A paradoxográfiai műfaj fő jellegzetessége az, hogy a különösre fókuszál és az olvasó érdeklődésének megragadása érdekében nem egyszer túloz. Ugyanakkor néhány mai kutató szerint a rövid, a különös eseményekre fókuszáló úgynevezett *paradoxonok* a felfedezés, a vizsgálat egyik eszközeként is tekinthetjük. Ez a fajta realiztikus nézet lehetővé teszi számunkra, hogy ezekből a leírásokból olyan adatokat szűrjünk ki, amely másképpen nem hozzáférhetők.

A phlegóni írások paradoxográfiai aspektusa eltér a többi paradoxográfus szerzőétől, őt ugyanis elsősorban a szenzáció érdekli. Mindmáig nem tisztázott, hogy Phlegónt miért érdekelték jobban az emberi csodák, mint a természeti érdekességek. Elképzelhető, hogy Phlegón talán újító szándékkal helyezte írásának középpontjába az emberi különlegességeket.

A phlegóni mű témái igen sokszínűek: szellemtörténetek, hermafroditákról és nemváltoztatókról szóló leírások mellett különböző, valamilyen szempontból rendkívüli szülésekről is olvashatunk (férfiszülések, torzszülöttek, többszörös szülések stb.). Több történetében írt óriási csontok felbukkanásáról, amelyek akár ókori paleontológiai leletek is lehetnek. Phlegón írásának ez az első magyar nyelvű fordítása, amelyhez részletes, az egyes történetek lehetséges valóságalapját is vizsgáló kommentár tartozik.